

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

<p>Megjelenik hetenkint egy iven. Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.</p>	<p>FELELOS SZERKESZTŐ-KIADÓ: GEDULY HENRIK evang. lelkész, NYIREGYHÁZA.</p>	<p>A lap ára: Egész évre 12 K Félévre 6 K Negyedévre 3 K Egyes szám ára 40 fillér. * Hirdetés ára oldalanként 40 korona. *</p>
--	--	--

TARTALOM-JEGYZEK: Vezércikk: Ifjúsági keresztyén egyesületek. *Dr. Fleischer Gyula.* — Az országos ág hitv. ev tanáregyesület közgyűlése. — Szószék és a szociálmus. *Domján Elek.* — Tanügy. — Belélet — Pályázatok. — Hirdetés.

Ifjúsági keresztyén egyesületek.

Budapesten márc. 11-én és 12-én nevezetes összejövetelek voltak. A Lónyay-utcai ref. főgymnasiumban kitűzött zászló jelezte, hogy ünnepélyes gyűléseket tartanak itt. Az ország különböző részeiből összegyűlekeztek az ifjúsági keresztyén egyesületek küldöttei, körülbelül 80-an, a vendégekkel együtt. A gyűléseket *Szilassy Aladár* vezette, akit épen az imént neveztek ki a m. k. közigazgatási bíróság másodelnökévé. Különös súlyt adott a gyűléseknek, hogy megjelent az ifjúsági keresztyén egyesületek két vezérférfia, *Sarassen—Warnery Reinhold* baseli előkelő gyáros és *Fermaid Károly* genfi ezredes; előbbi a közp. bizottság elnöke, utóbbi a főtitkára.

Az ifjúsági keresztyén egyesületek az egész világon igen el vannak terjedve. Összesen 7805 ily egyesület áll fenn 800 ezer taggal 2864 fizetett titkárral és 1069 saját épülettel 222 millió korona értékben. Látnivaló tehát, hogy impozáns dologról van szó. Tisztán evangélikus országokban is igen szépen virulnak az ily egyesületek. Például egyedül *Norvégiában* 487 ifj. ker. egyesület van 17.300 taggal. Az egyesületek világiak, legtöbb helyen világi vezetés alatt állanak a lelkészek hathatós, és készséges közreműködésével. A munka hatásának titka, hogy az egyesületek szelleme mélyen vallásos ugyan, de felhasználja a modern élet minden nemes eszközét; az ifjunak nemcsak predikál, hanem igen sok előnyt nyújt neki. Az ifjúságot nemcsak lelki, hanem testi és értelmi téren is emelni óhajtja.

Hazánkba *Szilassy Aladár* hozta be e munkát; előbb *Szabó Aladár* az ismert budapesti ref. lelkész működött közre mellette, később *Szabó Aladár* egyéb munkák felé fordult és ezen munkával nincsen már összeköttetésben.

Régebben több evangélikus egyházban áldással működött ily egyesület, pl. Pinkafőn és Torzsán, de ezen egyesületek megszűntek. A jelenlegi evangélikusok által szervezett ily egyesületek közül a székesbélai a legbuzgóbb, melynek néhai *Wéber Sámuel* volt az éltető lelke. *Gyurátz Ferenc* püspök nagy szeretettel van e munka iránt, amiért az ifj. ker. egyesületek dunántuli kerületi bizottsága diszelnökévé is választotta. Az országban összesen mintegy 33 egyesület működik, túlnyomó részben református jellegű. Reméljük azonban, hogy evangélikus egyházaink is jobban felkarolni fogják e munkát. *Kónya Gábor* ref. lelkész személyében az egyesületek nemzeti bizottsága utazó titkárt alkalmazott, aki már több evangélikus gyűlekezésben felszólt e munka érdekében és bárhová hívják (címe: Budapest, Kemény Zsigmond-utca 15. sz.) minden díjazás nélkül szívesen eljő. Ha pedig felvilágosítás kívánatik, azt e sorok írója mint az ifj. ker. egyesületek főtitkára (Budapest, IX. Lónyay-utca 18.) szívesen nyújtja és minden levélre pontosan válaszol.

Az országos gyűlésen háromféle összejövetelt tartottak mindkét napon. Délelőtt 10 órakor volt a plenáris ülés. Ez alkalommal lelkesedéssel kimondták az ifj. ker. egyesületek országos szövetségének megalakulását. A betervezett alapszabályokban súlyt helyeztek arra, hogy az egyesületek minden tagtól saját hitvallásu egyházához való hűséget várnak; az egyesületek tehát nem akarnak olyan se luteránusok, se kálvinisták lenni, hanem minden tagtól elvárják, hogy jó luteránusok, vagy jó kálvinisták legyenek. Az alapszabályokat némi módosításokkal elfogadták.

A fővárosi közönségnek jól esett látni a küldöttek sorában a nagyszámban megjelent földmives ifjúságot is. Amidőn március 12-én

a küldöttek jelentéseiket adták elő, a földmives küldöttek igen értelmesen és ékesen tettek bizonyosságot az ifjúsági ker. egy. munkájáról.

Délután mindkét napon nyilvános *konferenciákat* rendeztek. — Az előadók közül *Wallrabenstein Jakab* ev. lelkész referádája keltett élénk figyelmet. Nagy tárgyi ismerettel szabad előadást tartott arról, hogy milyen volna a jól működő ifj. ker. egyesület? A nagyszámú hallgatóság a referádát élénk helyesléssel fogadta, a megindult vitában pedig ellentmondás nem merült fel.

A két gyűlésnap estéin a nagyközönség részére estélyek voltak a Deák-téri evang. iskola dísztermében. Az első alkalommal *vallásos estélyt* rendeztek. A termet szorongásig megtöltötte a közönség, melynek sorában számosan ott voltak a pesti ev. egyház vezetői közül. *Sarasen—Warnery* és *Fermaud* vendégeket *Szilassy Aladár* mutatta be a közönségnek. A két előkelő vendég német beszédét *Gergely Antal* mezőturi ref. lelkész és e sorok írója tolmácsolták. Beszédeik bizonyosságot tettek az ifj. ker. egyesületek világraszóló munkájáról és mély benyomást hagytak hátra a hallgatóság körében. A szép estélyt a Hymnus éneklésével fejezték be; a perselygyűjtés eredménye az összes jelentékeny kiadásokat fedezte.

Másnap este ugyancsak a Deák-téri evang. iskolai díszteremben szeretetvendégséget rendeztek. A terem a virággal díszített ékesen megterített asztalokkal igen szép látványt nyújtott. A közönség oly nagy számmal tódult az estélyre, hogy a felszolgáló urihölgyek az előszobákban, lépcsőházba és karzatokra is kimentek teát felszolgálni. Ott voltak gróf *Tisza István*, *Zsilinszky Mihály*, *Antal Gábor* püspök, *Famler Gusztáv* torzsai ev. lelkész, *Sztehlo Gerő* besztehceányai ev. lelkész, *Kaczián János* budapesti ev. esperes és számos ev. és ref. lelkész a fővárosból és vidékről. A nyüzsgő tömegben mély csend támadt, midőn *Raffay Sándor* ev. lelkész felállott, hogy imádsággal bevezesse az estét. Mialatt a közönség teához látott, felolvasták az üdvözléseket, többek között Nagybritannia testvéregyleteinek nevében *lord Kinnaird* üdvözlő sürgönyét. Volt zene, ének, beszédek, ez estély fénypontja azonban a két vendégnek *Sarasen—Warnerynek* és *Fermaudnak* lelkes felszólalásai voltak; a közönség nagy lelkesedéssel fogadta a buzdító beszédeket és az estély végeztével ihletett hangulatban az »*Erős várunk*« énekével oszlott szét.

Megmutatta az országos gyűlés lefolyása,

hogy az ifjúsági keresztyén egyesületek munkáját a protestáns közönség a vidéken és fővárosban szívesen fogadja. De e munka méltó is a pártolásra. A jövő reménységéről, jövő harcaink katonáiról, egyházunk ifjúságáról, a mi népünk gyermekéről van szó. Minden evangélikus gyülekezetben ifjúsági keresztyén egyesületet kellene alapítani; a várható gyümölcsök megérdemlik a fáradságot és egyházunk legnemesebb munkájához kell, hogy tartozzék a modern gyakorlati életbe átvinni Jézus drága ígét, melyet a náini ifjunak szólt, de amely a magyar evangélikus ifjunak is való: »Ifju, néked mondom, kelj fel!«

Dr. Fleischer Gyula.

Az országos ág. hitv. ev. tanár-egyesület közgyűlése.

Az evangélikus tanárregyesület évi közgyűlését — a melynek meghívóját lapunkban közöltük — Pozsonyban április hó 14. és 15-én tartotta meg. A mindvégig magas színvonalu és tartalmas gyűlésről olvasó közönségünket a következőkben tájékoztatjuk:

Érkezés.

A tanárok körében a közgyűlés iránt nagy volt az érdeklődés. Az ország minden részéből tekintélyes számban jelentek meg az egyesület tagjai. A Budapest felől érkező gyorsvonattal április hó 14-én érkezett Magócsy Dietz Sándor ügyvivő alelnök a tisztikarral. Az állomáson a vendégeket Hirschmann Nándor igazgató fogadta a rendező-bizottsággal. A délelőtt az elszállásolással és a város megtekintésével telt el.

Szakosztályi ülések.

Délután 3 órakor a szakosztályok tartották üléseiket.

A főiskolai szakosztály Bancsó Antal elnöklése mellett a theologiai akadémián ülésezett. Főtárgy Mayer Endre referálásával a theologiai szervezet reformjának kérdése volt. Élénk s komoly vita fejlődött ki a fontos kérdés felett, a melynek természetesen eredménye nem volt, de nem is lehetett. Hosszas és fáradságos tanulmányt kíván e kérdés, s annak üdvös keresztyülvitele időt kíván.

A középiskolai szakosztály Leffler Sámuel nyiregyházi igazgató elnöklése mellett a liceum tanács termében ülésezett. Hetvényi Lajos előadó indítványára a szakosztály a középiskolai vallásitanítási tervhez készült utasítástervezetet nem tartja elfogadhatónak s javasolja a közgyűlésnek, hogy e határozatot tegye magáévá s keresse meg az egyetemes tanügyi bizottságot oly célból, hogy az az utasítástervezet mellőzésével tegye megfontolás tárgyává ama kérdést, valjon a vallásitanítók által szerzett tapasztalat alapján magának a tantervnek a revíziója is nem volna e ujonnan felvethető. U. i. a szakosztályhoz a különböző intézetek tanáraitól beérkezett vélemények szerint a tanterv nem felel meg a követelményeknek s így vallásitanításunk érdekében

revisio alá volna veendő. Óhajtanó, hogy ez egyházi szempontból fontos kérdésben az illetékes szakemberek véleménye meghallgattassék. Majba Vilmos előadó ismertette az elemi iskolai vallástanítási tantervhez készült utasítástervezetet, a melyről azt mondja, hogy „jó paedagogiai érzékről és mély tudásról tanuskodik.” Az utasításhoz tananyag beosztást kíván, szükségesnek tart egy módszeres vezérfonalat is, mely az összes elméleti és gyakorlati utasításokat magában foglalná. A szakosztály az előadó javaslatát magáévá teszi. Ezután Papp József a tanítóképzési vallástanítási tervhez készült utasítást tette bírálat tárgyává, amelyet elfogadásra ajánl, csupán azon óhajának ad kifejezést, hogy készíttessék függelékkel még arra nézve is utasítás, hogy mire fordítson fő gondot, mit válasszon ki az a vallástanár, aki ami tantervünkben meghatározott óraszámra csak felével vagy még kevesebbel rendelkezik. A szakosztály e javaslatot elfogadta. Az utasítások tárgyalásában a tagok élénk részt vettek. Örömmel láttuk a felszólalásokból, hogy azok komoly tanulmány alapján történnek. A vitában részt vettek: Mágócsy Dietz Sándor, Leffler Sámuel, Thern László, Liska János, Gömör János és mások. Itt kell felemlítenünk, hogy a szakosztály ülésén jelen volt az egyetemes tanügyi bizottság elnöke Wágner Géza is, aki élénk figyelemmel kísérte az előadók előterjesztését, a kifejtett vitában maga is résztvett. Mindenesetre öröndetes, hogy egy tisztán tanügyi kérdésekkel foglalkozó szakülésre e lelkes világi vezérünk eljött, tanujelét adván önzetlen egyházszeretetének.

Fontos tárgya volt a szakosztálynak az orsz. ref. tanáregyesülettel való együttműködés megteremtésének kérdése. Gömör János előadó indítványára határozatba ment, hogy a két egyesület tartson egy helyen és egy időben közös közgyűlést, a közös ügyek megbeszélésére a két egyesület közös bizottságot küldjön ki. Hasonló meleg fogadtatásra talált a »Szövétnek«, ez az egyetlen prot. ifj. lap ügye. A kath. Zászlónk 50,000 példányban jelenik meg, magas színvonalával és élénk cikkeivel, művészi illusztrációival meghódítja lassanként a mi ifjuságunkat is. E lap veszedelmes hatását ellen-súlyoznunk kell. Gömör János előadó indítványára a szakosztály a Szövétnek támogatása érdekében kéri a közgyűlést, hogy a Prot. Irod. Társaságot, Luther Társaságot és a két egyetemes egyházat keresse meg. Dr. Wal'entinyi Dezső előadó indítványára szakosztály a próbaeves tanárok fizetés rendezésének jelenlegi stadiumát ismerteti. Hetvényi Lajos előadó indítványára a szakosztály az egyetemes egyházi főigazgatói állás szervezését nem tartja szükségesnek. — Ezután több kisebb ügy elintézése után a szakosztály ülése véget ért.

Megjegyezzük itt, hogy az összes szakosztályi ügyek előbb az egyes intézelek tanáraihoz lettek be-terjesztve véleményadás végett s csak így kerültek e vélemények az előadók kezébe, akik aztán gondos és alapos előterjesztéseikkel lényegesen hozzájárultak a sok fontos kérdés tisztázásához, s ahhoz, hogy e sok tárgyat aránylag rövid idő alatt el lehetett intézni. A szakosztály ülésének magas színvonalát elősegítette az elnöknek tapintatos, körültekintő vezetése.

Ugyancsak délután 5 órakor alakult meg a praeparandiai és polgári iskolai tanárok szakosztálya. E szakosztály működésére talán a legégetőbb szükség van. Praeparandiáink most vannak a fejlődés legkezdetén. Polgári iskoláink pedig leányainkat nevelik. E tanévek egyházi érdekből történt tömörülése tehát öröndetes; áldásos hatása mihamar érezhető is lesz. A praeparandiai szakosztály elnöke Papp József sop-

roni igazgató, a polg. isk. szakosztály elnöke Mikolík Kálmán budapesti tanár lett. E szakosztály működését a jövő évben megkezdi.

Választmány.

A választmány április hó 14-én d. u. fél hét órakor tartotta ülését. Mágócsy Dietz Sándor ügyvivő alelnök bejelentette elnökünk elmaradását, aki épp ez napon tartotta Debreczenben esküvőjét. A népszerű és általánosan tisztelt elnököt ez alkalomból a közgyűlés tagjai táviratilag üdvözölték. Ezután a választmány előkészítette a közgyűlési ügyeket, meghallgatta a szakosztályok jelentéseit, a számvizsgáló bizottság jelentését stb.

Ismerkedési estély.

A komoly munka után a közgyűlés tagjai a liceum internatus nagy termébe kedélyes vacsorára gyűltek össze. Itt igazi meglepetés várt a vendégekre. A pozsonyi egyház gazdagon terített asztalról gondoskodott. De ami különösen jól esett az idegenből idejött tanároknak, az az, hogy a vendégszerető egyház hölgy tagjai közül is igen számosan vettek részt e vacsorán. A sok szép és kedves női arc még megröndetebbé és otthoniasabbá tette az összejövetelt. Az igazi meglepetés azonban csak ezután következett. A mint a hatalmas L alaku asztalt körülülte a nagy-társaság, felemelkedett a helyéről a pozsonyi egyház köztiszteletben álló felügyelője, dr. Dobrovits Mátyás és imára szólította fel a társaságot. És imádkoztunk! Az áhitat e megszentelt pillanatában a lelkek közelebb jutottak egymáshoz. Az ismerkedési est a szeretet tanyájává változott. Melegség, bensőségiesség és közvetlenség jellemezte az egész estét. Lelkes felköszön-tőkben nem volt hiány.

— Folyt. köv. —

Szószerk és a szocializmus.

— Paulik János egyházi beszéde a szocializmusról —

Beszédiródmunkban ritka jelenség Paulik János három beszéde a szocializmusról, a melylyel töretlen útnak indul s prédikálásunknak tudatosan új irányt mutatva beievezet a forrongó, alakuló társadalmi élet megoldandó nagy problémái közé. A ki gondolkozó elmével figyeli korunk szellemi életének irányzatait, a fejlődő szellemélet törvényszerűségét, a tünetek okozati összefüggését és átérzi korunk vágyakozását elavult intézményekből, széthulló keretekből, erejüket vesztett hagyományok közül egy új szellemvilágba, mely közelebb viszi az embert eszményei felé, megnyitván a szellemerők kibontakozásának ezer akadálylyal eltör-laszolt útját: a szellem egyetemes evolúciójának erő-tényezői közt mint egyik leghatalmasabbat ismeri, minden materialisztikus alapvonása mellett is, a szoci-alizmus nevével jelölt, ma már filozófiai alapokon nyugvó társadalompolitikai életirányt, melynek hivatása lenne a történelmi szükségszerűséggel kialakult s a benne rejlő inmanens romboló erők munkája követke-ztében összeomló társadalmi rend helyébe megalkotni munkás kézzel és gondolkozással a jövendő társadal-mát, mely a mai gazdasági és vele a szellemi élet ezer nyomorát megszüntetné; a mai kapitalisztikus vagyis a termelés eszközeinek magántulajdonszerű kezelésén nyugvó termelési mód által kisajátított produktív egyéni

munkaerőt, a termelés eszközeit s a munkatermékeket is társadalmiakká tenné, megszüntetvén mindezekkel a régi társadalmi rend oltalmára fennálló állami kényszerhatalmat és minden osztálykülönbséget, minden osztályuralmat s egyiknek a másik által történő kizsákmányoltatását. Megalakulna tehát a szocialista társadalom, millió lelkeknek utópisztikus ideálja. Ennek kialakulását siettetné az az osztályharcz, melyet a kizsákmányolt produktív munkaerő, a proletariátus osztály öntudatában a mai társadalmi rend megdöntése érdekében folytat.

Izgató álmadozás, mely millió és milió lelkeket ragad egy fényes, ködös ideál felé s millió meg millió karok öntudatosá vált erejét vonultatja fel a mai társadalmi rend oszlopainak megdöntése érdekében. Vajjon sikerül-e, felépül-e tehát a sokak által türelmetlenül várt szocialista társadalom valaha a mai, állami intézményeink által védelmezett társadalmi rendünk helyén? Talán e kérdésre nem a legnehezebb feladatot választ megadnunk. Úgy, a mint az orthodox szocialisták a Marx elméletéből táplálkozva reménylik, sohasem. A még ma tulsúlyban és uralmon levő Marx, e nagyelme által filozófiai világnézeté formált szocializmus kardinális hibája az a dogmatizmus, mely minden társadalmi történet, történelmi fejlődés alapjává a mindenkori gazdasági viszonyokat teszi, és a kétségbevonhatatlanul a történelmi fejlődésben érvényesülő eszmei domináns erőket — mint a morál, vallás bölcselkedés történelmi alakulások magyarázatából kizárja — mert szerinte minden vallás, erkölcs, tudomány, művészet csak felépítménye a gazdasági alapnak. E hibát érzik a szocialista elméletek tovább fejlesztői és a rendelkezésre álló tapasztalatok elégtelensége miatt csak sikertelen erőlködésnek látszik a társadalmi alakulatoknak a történelmi materializmus alapján való megfejtése.

De ne gondoljuk ezzel, hogy leszámoltunk a szocializmussal, mint romboló s alkotó erőnek hivatása és jövője van. Ha rajongásnak minősíthetjük is csak ama fanatikus meggyőződését, hogy a társadalom mai gazdasági viszonyainak romjain felépül az új, hol vagy-on, munkaerő teljesen és kizárólag csak a társadalomé lesz s az állam létjoga megszűnik, mégis a jövő társadalmának, állami élete kialakulásának fényében messze kiható jelentősége lesz a szocializmusnak. Mint erő megvan s hatását érezni vagyunk kénytelenek s bár mint materialista világnézet egyoldalulag a történelmi fejlődés alapjául kizárólag az egyes korszakok gazdasági rendszerét ismeri el, mindazáltal elvitathatatlan igazsága és érdeme az, hogy a szociális, a politikai s a magasabb szellemi életfolyamat egyik döntő tényezőjét megállapította. Ez megjelöli hivatását a jövőre. S bár a mai nap inkább destructív mint constructív filoz. és gazdasági elv, mégis az életprocessusok többi domináns erőivel összehatva, kiegyenlítődve, kompromissumok útján, részleges megvalósulással részt vesz a jövő egészségesebb társadalmának kialakításában. Az egyes erők egymással folytatott küzdelmeikben veszítenek vagy nyernek intenzitás tekintetében, eltérnek eredeti irányuktól, illetőleg eltérítik a többieket az egyenes vonalú haladástól. Az erőhatásokat kiegyenlítő kompromissumok képezik ama lépcsőfokokat, a melyeken az élet céljai, eseményei felé emelkedik.

A társadalom problémáin, az emberiség jövődjén elmélkedő ember tehát figyelmen kívül nem hagyhatja a szocialista theóriákat; sőt a kinek egységes világnézete kialakult, — és ez szükséges minden gondolkozóra, — az értékesítette eszmevilága részére

a szocializmusnak a tapasztalatok, tanulmányos vizsgálódások talajából kinőtt eszméit is.

A keresztyén gondolkozó pedig, a ki tisztában van immár azzal a tényvel, hogy a keresztyénség is egy vallásos társadalmi alakulás, növekvő érdeklődéssel kell, hogy behatoljon a mai társadalmi élet problémáiba abban a tudatban, hogy a vallásnak szorosabban a keresztyén gondolkozásnak feltétlen átforgató, szabályozó s állandósító hatása van a társadalmi élet minden irányzatára. Állandó társadalmi alakulás a vallás ethizáló és humanizáló erejének érvényesülése nélkül nincs.

Ezért kötelességünk nekünk is foglalkoznunk a szocializmus problémájával, nemcsak tudósok módjára, nemcsak társadalmi ténykedéseinkkel, hanem a szószéken is, mint elsősorú feladattal, hogy hibái megvilágításával, erősségei méltatásával, az érdeklődésnek, a gondolkozó figyelem reáterelésével közreműködjenek a még meg nem tisztult szocializmus felforgató hatásainak korlátozásában, értékes eszméi megmentésében és az emberiség közjára részére való értékesítésében, vagyis összefoglalva egy egyetemleg óhajtott szebb, eszményibb társadalmi rend megalkotásának alapozó munkáiban, hogy közelebb jussunk istenország eszményéhez.

Kötelességünk ez, mert a szószéken az élet minden nagy problémájának meg kellene szólalnia és a vallásos világnézet keretében megoldását megtalálnia. Hogy minő tényezője lehet a templomi szószék a társadalmi élet, a tudomány, a morál sőt a művészet jövőbe vágó nagy kérdéseinek megoldásában, irányításában, azt Kalthoff brémai volt lelkész példája bizonyítja. Ámbár tudom, hogy konfessionális alapon a pozitívek, de még a liberális theologia szempontjából sem, az egyházi beszédmélet álláspontjáról pedig egyáltalában nem mondhatók beszédei egyházi beszédeknek, csak annyiban talán, hogy építő hatásuk a gondolkozó kongenialis lelkekre kétségtelen, mindazáltal a hagyományokkal, sablonokkal szakított e nagy elme, megmutatta, hogy miről is lehetne, sőt kellene prédikálnunk mint a múlt talajából fejlődő nagy jövő hivatásszerű munkásainak. Hisz a mi igehirdetésünk azért terméketlen, mert az iskolából átvett ideológiánkból táplálkozunk csupán, dogmatizálunk vagy szigorú morálpredikációkat mondunk, még az élet, a tudomány nagy kérdései elszállanak fejünk felett, fel nem fogjuk, meg nem értjük azokat, legfeljebb gáncsoljuk a világ álbölcsességét, hamis tanulmányát, hajba kapunk az egészségtelen korszellemmel, mely nem a régi oltárokon áldozik, hanem újletideáloknak hódol, melyek reánk nézve idegenek, ismeretlenek, szegényes eszmevilágunkba bele nem illenek már azért sem, mert nem a jövő, a mint hivatásunk volna, hanem kizárólag a múlt kultuszát üzzük.

Hogy a maradiság képviselőinek tart minket nem ritkán a műveltek gondolkozása, ennek oka egyenesen az, hogy a múltban keressük ideáljainkat, a múlt dicsőségén csüggünk szüntelen, fejletlen képzeleteiből kibontakozni, ideáljainkat a jövőbe helyezni, a nagy jövő feladatait megérteni, részünkről ezek megoldásában közreműködni eléggé nem tudunk. Ilyen feladat volna előttünk a szociális kérdés, melylyel tudományosan s gyakorlatilag is foglalkoznunk kell. A jövő embere kétségtelenül a *szociális ember*, nem ugyan az egyéniséget a tömegben elenyésztetni akaró szélső szocialista felfogásban, hanem a mint az ember a társadalomban szellemi, erkölcsi sulya s a társadalmi közjóra irányuló egyéni munkája jogán érvényesülni hivatva van.

Foglalkoznunk kell tehát e problémával, már azért

is, mert az egyházzal, vallással többszörös vonatkozásban van. Helyesebb fogalmak mennének át a köztudatba a szocializmus felől, ennek nem felületes, de lényegbe menő interpretációja révén, viszont az egyház feladatai vele szemben tisztázódnának. Nem lennének annyira félszeg nézetek a szocializmus felől, a minőkkel lépten nyomon a műveltek közt is találkozunk, a kik a tömegek csatazajából, a félrevezetteknek erkölcsi érzületünket sokszor felháborító magatartásából ismerik a szocializmust úgy, mint társadalom, állam, egyház, vallás és morál esküdt ellenségét. Meggyőződésem, hogy internacionális karakterét mindjobban levetkőzi, dogmatizmusából enged s hozzá simul lassanként a nemzeti élethez mint nemzetfentartó erő, mint csendes forradalmi elv, mely rombolni nem, de átalakító munkát akar végezni; a vallásnak nem. de a hivatalos keresztyénségnek ellenese csupán, melyben a mai állami hatalom és társadalmi rend védelmezőjét látja, mihelyt azonban a keresztyénséget a proletáriátushoz alkalmazkodni látná, ellenséges érzülete lassanként megszűnnék. S nem látjuk-e ennek bizonyosságait azon sikerekben, a melyeket a kath. egyház e viszonyban már is elért? Saját létét alapozza meg a lehető és várható megrázkódtatások idejére az az egyház, mely a vallás megnevesítő hatása körébe tudja vonni a szocializmus ellenségesnek mutakozó mozgalmat.

Vajjon mi hátra maradjunk-e? Már is hátramaradtunk. Mi, kivált itt Magyarországon, teljes közömbösséggel nézzük azt a háborgó áradatot, mely bizony emelgeti azt a talajt is, a melyen állunk. Ha prédikálunk is a szocializmusról, ez annyiból áll, hogy néhány frázisból szőtt anathémával kivégezzük. Annál örvedetesebb, ha közülünk is valaki, a szocializmus tudományos ismerete alapján állva, belevilágít e sajátos világnézet fanatizmussal hirdetett „igazságai” közé és kihasítja ezek komplexumából a nem igazságokat és megjelöli teendőjét az egyháznak, a szószéknek, a társadalomnak, az államnak a nagyarányu szervezett, tudatos szocialisztikus küzdelem leszerelése, illetve igazságai érvényrejuttatása és félszégei letörése érdekében. E szempontból örvedetes Paulik János lelkésztestvér három beszede a szocializmusról.

Még mielőtt ezek tartalmi, szerkezeti, alaki bíráló ismertetésébe bocsátkoznám, üdvözlöm öt vállalkozásáért. Az uttörők közt van s mint ilyen a tartalmi eredetiségekkel kapcsolatban merészen leszámolt a konvencionális formák nem egy nyögével is. A gondolat, az eszme, a tárgy sajátossága maga magának szabja meg a tárgyalás módját.

A beszédek részletebben alább ismertetjük:

Az I. beszéd tárgya: *a szocializmus igazságai*.

Az egész beszédciklushoz irt bevezető kapcsán, a melyekkel korunk egyik legnagyobb mozgalmára hív fel, mely százezreket von magával és a gazdasági életre, vele kapcsolatosan a vallás-erkölcsi életre is mélyreható jelentőséggel bír s ennél fogva kell, hogy a legmélyebb érdeklődésünket ébreszsze fel; e nagy tévedésekből és nagy igazságokból szőtt rendszernek igazságait kívánja hallgatóságával a szerző megismertetni. *A szocializmus igazságai* beszéde főtétele, mely alatt 1. az általános eszmei igazságát, 2. egyes igazságos törekvéseit ismerteti és méltatja.

Az első részben népszerűen, világos nyelven határozza meg a szocializmus helyes s mindenki által méltánylandó igazságos célját: átalakítani a társadalmat úgy, hogy ennek következménye általános jólét legyen, vagyis szocialista meghatározással: „a társadalom úgy rendeztesse be, a mint az emberek töme-

gére nézve legelőnyösebb.” E cél igazságát a világban tapasztalható nyomor, önzés méltánytalanság igazolja; azért az egyház is el nem ítéheti a szocializmust.

A második rész az egyes igazságos törekvéseket vonultatja fel, a melyeknek amaz általános cél elérését a társadalomban biztosítani, ilyenek: a tőke és munka viszonyának a munkásságot kielégítő igazságos szabályozása; az emberi erő természetes érvényesülését korlátozó elavult jogi keretek tágitása; a béke és háboru sorsának választott bíróságára és a népre bizása; a kultúra áldásainak mindenkire nézve megközelíthetővé tétele; a gyenge és zsenge koru szervezeteknek az életől munkák alóli felszabadítása. Mindezen törekvések kell, hogy a keresztyénség részéről is igazságosoknak ismertessenek el, hiszen egyenesen a szeretet szellemének természetes követelményei.

A szerkezetet illetőleg az a megjegyzésem, hogy a 2. rész nem eléggé különül el az elsőtől.

II. beszéd: *A szocializmus tévedései*. Minden tekintetben elismerésre méltó, tartalmas és értékes munka, a három közt a legkiválóbb. Szakértelemmel tárgyalja le a fenti cím alatt a legnagyobb három tévedését a szocializmusnak: 1. a *materialisztikus világfelfogást*, mely régi boldogító eszményektől fosztott meg millió szíveket és ölte ki a lelkiismeretességet a hivatás betöltésében és forralta fel a gyűlöletet az emberek végtelen tömegében boldogabbnak hitt osztályok iránt; 2-szor az *egyenlőség*; 3-szor a *vagyonközösség* követelményei.

A két utóbbi rész logice összetartozik, úgy hogy az egyenlőség, a vagyonközösség természetes folyamánya és tárgyalni is megfordított sorrendben helyesebb lett volna. A magánvagyon megszüntetésével és államivá, helyesebben, társadalmivá s ezzel közössé tételével járna minden osztálykülönbség megszűnése, az uniformizált társadalom, melyben minden tag egyenisége megszűnnék. Egyáltalában nem bőbeszédűséggel, de a végzetessé válható tévedéseket egész romboló erejükben festve, szép emelkedett hangon mutatja be a szerző hallgatóinak. Az egyenlőség eltörlésével elvesztené az élet varázsát, törpévé, kicsinygyé válnék minden ember, végzetére minden fejlődésnek, a mely lehetőségét abban bírja, hogy a derekának, kiválóknak a társadalom utat nyit a teljes erő kifejtésre, a feltétlen érvényesülésre. A szerző e gondolatmenetéhez legyen szabad hozzácsatolnom az egyet, hogy egy ilyen uniformizált társadalom, a melynek egyes tagjait immanens egyéni erők nem hajtánák eszmények felé, összeomlannék önmagában, hogy helyet adjon ismét egy *felső ember* uralmának.

Mint a fentiek, ép oly értékesek szerzőnknek a *vagyonközösségre* vonatkozó gondolatai. A magánvagyon megszüntetésével fokozódnék ép az elégtelenség, melyet a szocialista doktrinák meg akarnak szüntetni. Rabszolga módra, munkakedv, alkotni vágyó lelkesedés nélkül töltene be minden ember napszámait. „Család és tulajdon — mondja Madách — lesz a világnak kettős mozgatója” s ez örök igazságnak megmarad.

III. beszéd: *A keresztyén egyház feladata a szociális kérdés körül*. E kérdésre hármas feleletet nyújtunk: 1. A vallásosságot ápolni, 2. A szeretetet hirdetni és gyakorolni. 3. Oda hatni, hogy az igazság és szeretet szelleme hassa át a törvényeket.

1. „A vallás volt mindig a szívek boldogsága és a népek ereje; s a mely ember vagy nép maga alól ezt az alapot elrúgta, romlásba sülyedett.” Ez alapon joggal követeli szerző, hogy a vallásos érzületet kell a társadalomba, a legelső tagozatától kezdve, bele-

vinni és a társadalom reformjára irányuló törekvéseket a vallás szellemében végrehajtani. Teljes igazsággal, mert a történelem bizonyossága szerint minden társadalmi alakulásnak a vallás adott erkölcsi tartalmat és erőt a fennmaradásra.

Szerettem volna azonban, megvallom, hogy ha a szerző bővebben szól a vallás ápolásának módjáról; mert bizony igaz, hogy az idő haladásával avulnak a régi keretek, a világnézetek küzdelmében vallásos tudatunk tisztább, egyszerűbb lett és megnemesedett s nekünk elvégre meg kell keresnünk az útját és módját annak, hogy az emberi mulandó, tökéletlen formákból kibontakozó örök értékű tartalmat a vallás igazságaiból ép a formák miatt idegenkedők lelkének is a kincsévé tegyük.

A 2. és 3. rész tulajdonképpen együvé tartozik és elkülönítve alig tárgyalható. Kétségtelen tény, hogy a keresztyén világnézet, vallásos szellem háttérbe szorulásával, az emberiség közjáváért munkás, önfeláldozó emberszeretet leggyürésével hatalomra kapott önzés ellen kell — a mint a szerző is mondja — felvennünk a küzdelmet, hogy egy boldogabb jövő virradását várhassuk. Ennek egyik eszköze az igazságos, ker. szellemtől áthatott törvényhozás, mely a munkás megérdemelt jutalmát, jogait és becsületét megadja és megvédi. Ennek megvalósításában részt kell vennie ev. egyházunknak is, annyival is inkább, mert az üldözöttek, elnyomottak szenvedéseiből kivette részét ő is. Szép és igaz gondolat. A szocializmusnak nem volna szabad józan belátás után ellentétbe helyezkednie egyházunkkal.

Megjegyzem, hogy a 2. és 3. rész együttes tárgyalása esetén az 1. rész a megjelölt módon bővülhetett volna.

Általánosságban el kell ismernünk, hogy Paulik ismertetett beszédei értékes beszédek; tartalmi gazdagságukat nem vonhatja kétségbe senkisé. Nem tisztátalan eszmék ködparipáin nyargalóznak, nem frázisbomlakkal akarnak hatni, nem a költészet virágillatával elbódítani, hanem a gondolatok tartalmasságával, világosságával, rendszerességével és gyakorlatiasságával meggyőzni.

Kifogás alá eshetnék talán tárgyát illetőleg, hogy a szerző kizárólag a túlzó, internacionális szocializmust tartja szemé előtt, figyelmen kívül hagyva azt a körülményt, hogy újabb és tisztultabb irányzatai lassanként eltávolodnak a Marx-féle alap gondolatoktól és az idealizmus felé fejlődnek, de e kifogás megszűnik, ha a hazai szocialista, nemzetközi törekvéseket vesszük szemügyre, melyek még mindig dominálnak egyebekkel szemben és arra a körülményre vagyunk figyelemmel, hogy nemcsak nálunk, de a külföldön is még mindig a Marxisták szava a döntő, az anyagelvűség a szocializmus legsajátosabb ismertető jele. Ez ellen kell tehát szegezünk vallásunk nemes idealizmusát.

A beszédek szerkezetére megtettem már nagyobbára észrevételeimet. Az említett szerkezeti hibákért a tartalom jelessége nyújt kárpótlást.

Kifogást lehetne tenni, a mint gondolom, tettek is a beszéd ellen, a homiletika konvencionális szabványai, általános érvényűeknek vallott elvei alapján a szövegszerűség, a biblikus karakter követelménye szempontjából. Én azonban e kifogásoktól elállok, mert kétségtelen, hogy a tárgy sajátossága, a szerző specifikus célja elhatározó volt a tárgyalás alakjára és módjára is.

A formák a szín erőltetése, az iskola szabályainak skrupulózus alkalmazása, a gondolatok erejének

kifejtését korlátozhatja akkor, amikor elmélkedésre gazdag anyagot szolgáltató tárgyat egy beszédciklusban dolgozunk fel s maga a tárgy is szinte magamagának váj medret, mert sajátosságánál fogva az egyházi beszédek sablonos formáit áttöri. Ami ezen jellemük mellett is az egyházi beszédek sorában Paulik beszédeknek tiszteletreméltó helyet biztosít a keresztyén igazság, szabadság és szeretet szelleme, amelyben a szerző a társadalmi élet egy nagy problémáját fejtegeti s vallásos világnézete keretében megoldani igyekszik. Vallásos építő hatásuk kétségtelen.

Ezen általános gondolatok után is megjegyzés nélkül nem hagyhatom főtételei formulázását; a második beszéde határozatlan s ezen tétel nem jelöli meg a tárgyalás körét; a harmadiké is talán szerencsésebb lehetett volna.

A beszédek nyelvezetére elég annyit mondanom, menten minden frázistól, egyszerű, érthető, de mégis szép és emelkedett. Itt-ott sérti csak az ember fülét egy-egy modern szó, nem helyén való kifejezés.

Ezek után Paulik testvérnek szerencsét és sikert kívánunk munkája folytatásához, — hisz oly kevesen foglalkoznak a társadalmi élet uralkodó nagy kérdéseivel, annyira idegenek reánk nézve ezek, hogy jól esik, ha valaki időnként a jövő felé ragadó nagy mozgalmak mélyébe bevilágít.

Domján Elek.

T A N Ü G Y.

Vizsgálati elnökök. A tiszai Egyházkerület főgimnáziumaihoz érettségi vizsgálati elnökökül kiküldettek:

1. Eperjesi főgimnáziumhoz: Hronyecz József püsp. titkár Miskolczi. Érettségi vizsgálat június 14—17. Tanulók száma: 34.

2. Iglói főgimnáziumhoz: Materny Lajos főesperes, debreczeni lelkész. Érettségi vizsgálat június 21—26. Tanulók száma: 48.

3. Késmárki liceumhoz: Gömör János eperjesi főgimn. igazgató. Érettségi vizsgálat június 24—26. Tanulók száma: 23.

4. Nyiregyházi főgimnáziumhoz: Fischer Miklós iglói főgimnáziumi igazgató. Vizsgálat: június 7—12. Tanulók száma: 48.

5. Rozsnyói főgimnáziumhoz: Leffler Sámuel nyiregyházi főgimnáziumi igazgató. Vizsgálat ideje június 14—18. Tanulók száma: 42.

II. Középiszkoláink vallástani vizsgálataihoz elnökök kiküldettek: Eperjesre: Binder Jenő főgimn. vallástanárról. Késmárkra: Adorján Ferenc nyiregyházi főgimn. vallástanárról. Késmárkra: Frengyó Lajos eperjesi főgimn. vallástanárról. Nyiregyházára: Thern László iglói főgimn. vallástanárról. Rozsnyóra: Hronyecz József lelkész. püsp. titkár Miskolczi. Rimaszombatba: Materny Lajos főesperes, debreczeni lelkész.

Kiküldettek továbbá az alább nevezett középiszkoláinkba és egyes idegen középiszkolákba járó evang. tanulók vallástani és évvégi vizsgálataihoz elnökök illetve egyházkerületi biztosokul:

Sajógömörre a polg. iskolához Hevessy Bertalan Tornaallyáról, Rozsnyóra a ker. polg. leányiskolához Baltazár János jolsvai lelkész, Iglói állami tanítóképző, áll. polg. fiu- és evang. polg. leányiskolához, továbbá

Podolinba az ottani kath. gimnázium és elemi iskolához, valamint Késmárkra az áll. polg. fiu- és felsőkeresk. és ev. polg. leányiskolához Kübecher Albert főesperes, leibiczi lelkész, Rózsahegyre a r. kath. gimnáziumhoz Dr. Walser Gyula iglói lelkész, Liptószentmiklósról az áll. polg. fiu- és leányiskolához Adorján Ferenc vallásnár Nyíregyházáról, Alsókubinba az áll. polg. és felsőkereskedelmi iskola és a trsztenai kir. kath. gimnáziumhoz Koch Aurél strázsai lelkész, Nagyrőczére a polg. és felsőkereskedelmi iskolához Petrenkó János kövii lelkész, Brassóba az ottani intézetekhez Bohus Pál főesperes, apáczai lelkész, Hosszúfalu—Alszegre az áll. polg. és leányiskolához Szórády Lajos esperes, tatrángi lelkész, Miskolcra az ottani középiskolához Móhr Béla kassai lelkész, Máramaroszigetre a ref. főgimnáziumhoz és Munkácsra az áll. főgimnázium és polg. iskolához Bortnyik György alesperes kölcsi lelkész, Sárospatakra az áll. tanítóképzőintézethez Varga Márton tokaji lelkész, az eperjesi áll. tanítóképzőintézethez Draskóczy Lajos eperjesi theol. tanár, a kassai középiskolához Francz Vilmos bártfai lelkész, az ózdi vasgyári tanintézetekhez Hronyecz József lelkész, a diósgyőri vasgyári tanintézetekhez Jungmann Géza arnóti lelkész, az ungvári és homonnai tanintézetekhez Nemes Károly diósgyőri ev. lelkész.

BELÉLET.

Kinevezés. Dr. Haviár Gyulát a kondorosi ev. egyházközség érdemdús felügyelőjét, a békési esperesség ügyészt szarvasi kir. közjegyzővé nevezték ki. A megérdemelt kitüntetés általános örömet kelt mindenfelé.

Esküvő. Ruttkay Sándor salgótarjáni lelkész-társunk, egyházi író, április hó 6-án lépett házasságra a szarvasi ev. templomban özv. Boros Kálmánné, szül. Medveczky Lujza asszonnyal. A házasságot Reviczky László kondorosi lelkész, mint rokon, áldotta meg.

A protestáns központi sajtóiroda április 19-én előbbi helyiségébe, Budapest, VIII., Pál-utca 6. (József-körut sarok) költözött. Telefon száma maradt a régi: 162—38.

Tizenhat pályázó. Scholtz Gyula elhunyt szarvasi lelkész örökére 16 lelkész-társ nyújtotta be pályázatát a kitűzött határnapig. Ezek: Okályi Adolf orosházi, Liptai Lajos eperjesi, Chugyik Pál aszódi lelkészek, Kelló Gusztáv antalfalvi helyettes lelkész, volt szarvasi káplán, Margócsy Aladár ungvári, Klinczko Pál csanád-alberti, Kuchta Lajos berencsfalvi, Augusztinovic Győző nyárásdombi, Gálik Mátyás apatelki, Czinkoczkó János székelysombori, Povázsay György csernyeai, Dr. Argay György klenóczi, Henriczy Béla poltári, Povázsay Endre karaszközi, Mótjovszky Pál derencsényi, Dienes Gyula temesvukovári lelkészek.

Gyászrovat. Nehai Kemény Károlynak, volt révkomáromi lelkésznek özvegye, szül. Jeszenszky Lujza f. é. ápr. 15-én Békéscsabán meghalt.

Budapest. Megjelent az egyház múlt évi jelentése az »Egyházi Értesítő« f. hó 15-iki számában. A bevezetés a Krisztus evangéliomának véghetetlen áldását emeli ki a családi, társadalmi és az egyéni életben. Majd az egyház nagy halottainak szentel emléket. — Iskolaügyi, az egyházi adózás ügyét bő kimutatásokban szemlélteti. Utóbbi illetőleg azon reményt táplálja, hogy a hívek nagyobb áldozatkészsége és a főváros felemelt hitoktatási segélye elfogja tüntetni a

tetes (13.800 K.) deficitet. Élénk szavakkal áldoz a nyugalombavonult Horváth Sándor lelkész működése emlékének és üdvözli az ujonnan megválasztott lelkészt, Raffay Sándort. Beszámol a vallásos estélyekről, a belmissió munkásságáról (ezt támogatta a két orgonahangverseny, az »Evang. Családi Kör«, a »Protestáns Tanonc-otthon«, a »Belmissiói Bizottság« stb.). — A hitoktatási ügyet, az egyház alapjait, az adófizetők jegyzékét a legapróbb részletekig feltünteti. — Statisztikai adatai a következők:

A keresztelek száma volt

a) a deák-téri lelkészi körben 238 fiu, 202 leány összesen: 440.

Ebből törvényes: 310.

Törvénytelen: 130.

b) a fasori lelkészi körben 124 fiu, 135 leány, összesen: 259.

Ebből törvényes: 182.

Törvénytelen: 77.

Végösszegben: 699.

A konfirmált növendékek száma volt:

a) a deák-téri lelkészi körben 107 fiu, 93 leány, összesen 200.

b) a fasori lelkészi körben 98 fiu, 92 leány, összesen 190.

Végösszeg: 390 növendék:

Az esketések száma volt:

a) deák-téri lelk. körben 124 pár,

b) a fasori lelk. körben 103 pár,

összesen 227 pár.

E kétszázhuszonhét házaspár közül:

a) a deák-téri lelk. körben b) a fasori lelk. körben ev. vőlegény ev. menyasszonnyal kelt egybe

17 esetben 24 esetben

ev. vőlegény róm. kath. menyasszonnyal

59 esetben 31 esetben,

róm. kath. vőlegény evang. menyasszonnyal

39 esetben 32 esetben,

evang. vőlegény ref. menyasszonnyal

2 esetben 8 esetben.

reform. vőlegény evang. menyasszonnyal

3 esetben 6 esetben,

görög kath. vőlegény evang. menyasszonnyal

2 esetben 1 esetben,

nem ev. vőlegény, nem ev. menyasszonnyal

— 1 esetben.

E szerint a tiszta evangélikus házasságok száma a két lelkészi körben csak 41 volt, vagyis az összes házasságok 19 százaléka.

A vegyesvallású jegyesek 49 esetben kötöttek szerződést arra nézve, hogy összes gyermekeik az evang. vallásban neveltessenek. Ami vallásunk javára szerződő párok között 24 a deák-téri, 25 a fasori templomban esketteteti.

A halálozások száma volt:

a) a deák-téri lelkészi körben 191.

b) a fasori lelkészi körben 177,

összesen 368.

Áttérési anyagkönyvei szerint a deák-téri lelkészi körben 22 egyén lett evangélikussá és 27 egyén hagyta el egyházunkat; a fasori lelkészi körben 17 egyén lett evangélikussá s 22 egyén tért át más vallásra, egy egyén felekezetenkívülé lelt. Ezek szerint nyertünk 39 egyháztagot, elvesztettünk 50-et. A hozzánk átlépett egyének közül 19-en a róm. kath. egyházból, 19 az izraeliták közül, 1 ref. egyházból tértek át hozzánk. A tőlünk távozottak közül 44 egyén róm. katolikussá, egy reformátussá, 1 unitáriussá, 2 baptistává lett.

Élő hit. *Peregi Mihály* volt győri lakos végrendeletében a kőszegi ev. felsőbb leánynevelő intézet javára 1000 koronát hagyományozott.

Lelkészeiktatás. A vaskörtyvélyesi ev. gyülekezet új lelkészét *Ebenspanger Sándort* óriási közönség részvételével f. hó 12-én virágvasárnapján iktatta hivatalába a gyengélkedő esperest helyettesítő német-szentmihályi lelkész *Ulreich Pál*, *Rajter János* kukméri és *Szabó István* némethidegkuti lelkészek közreműködésével. Isten áldása kísérje állásában az új lelkészt, hogy mint méltó utóda néh. boldogemlékü *Tonika Károlynak* hű pásztora legyen nyájának.

Halálozás. A fertőmegyesi (Sopronm.) ev. gyülekezetet mély gyász érte. F. hó 14-én meghalt tanítója: *Gross Márton Lajos* életének 26, ottani működésének 6 évében. A gyülekezet külön gyászjelentést adott ki fiatalon elhunyt kedves tanítójának elhalálozásairól.

Az evangyeliomnak új állomása. Óbányán *Rupprecht Tassiló* ev. földbirtokosnak a Bakony mélyében fekvő birtokán az evangyeliomnak szerény kis őrhelye keletkezett. *Nagy Ferencz* tisztartó már régebben buzgólkodott az oda telepedett evangélikus lakosság összegyűjtésén és bennök az egyháziasság élesztésén. F. é. március 25-én fáradozásának szép jutalmát látta: megtartathatott az első ev. istenisztelet, uri szent vacsora kiosztásával, melyen a cselédség élén mint első részt vett a hitbuzgó tisztartó. Ezentul évenként legalább háromszor fog isteniszteletet tartani *Horváth Dezső* veszprémi lelkész, kinek köréhez Óbánya tartozik, az ev. tanulók vallásoktatását a község tanítója *Szabó Gyula* vállalta. Isten áldása kísérje a hű munkásokat, hogy e kis őrhely is mind szélesebb körre árasztassa szét az evangyeliom áldó világosságát.

Vizsgák. A *soproni theologián*: június 1—16. colloquálások; 17—18-án alapvizsgák; 19-én szakvizsgák. A *főgymnasiumban*: május 11—15-én a VIII. osztály vizsgája, május 17—19. írásbeli érettségi vizsgák; jun. 10—18 I—VII. osztályvizsgák; június 23—28 szóbeli érettségi vizsgák. A *tanítóképző intézetben*: május 29-én a IV. évfolyam osztályvizsgája; jun. 2—4. tanképes. írásb. vizsga; jun. 14—16. I—III. osztályok vizsgája. Jun. 19. tanképes. vizsga a gyakorlati tanításból; jun. 21—26. szóbeli tanképes. vizsgák. A *hála ünnepély* június 20-án lesz. — A *felsőlovői főgymnasiumban*: május 17—22. VIII. oszt. osztályvizsgája; május 24—26. írásbeli érettségi vizsga, jun. 12—18. az I—VII. osztályok vizsgái; jun. 21—22. szóbeli érettségi vizsga. A *tanítóképzőintézetben*: május 27—29. a IV. évf. osztályvizsgája; jun. 3—5 tanképes. írásbeli vizsgák; június 24—25. szóbeli tanképesítő vizsga. Az évzáró ünnepély június 20-án lesz.

Egyet. bizotts. ülések. Folyó április hó 21-én d. e. 10 órakor az egyházegyetem és az egyházkerületek elnökségei, d. u. fél 5 órakor a *Báró Baldácsy* alapítványi bizottság tartja ülését Budapesten. — 22-én d. e. 11-kor az egyet. pénzügyi bizottság tárgyal az államsegély elhelyezése tárgyában. — 28-án d. u. 4 órakor az egyet. tanügyi bizottság tartja ülését, melynek tanácskozása tárgyát képezni fogja: 1. Iskolai szabályrendeletek. 2. A vallásoktatási módszeres utasítások. 3. A matematika tanítás új módszere a bpesti ev. főgymnasiumban. 4. Iskolalátogatók kiküldése.

PÁLYÁZATOK.

A pesti ág. hitv. evang. németajku egyházközsegnél a **segédlelkészi állás** töltendő be.

Pályázók forduljanak a nevezett egyházközség lelkészi hivatalához (Budapest, V., Deáktér 4. I. em.), mely a feltételekre nézve szívesen ad felvilágosítást.

Pályázni lehet május hó 15-éig.

3—3

Az egyházközségi elnökség.

A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. ev. egyházmegye, mint az államilag segélyezett *bonyhádi ág. hitv. ev. főgimnázium* fenntartósága pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *földrajz- természetrajzi* és a VIII. osztály megnyitásával ujonnan szervezett *vallásstanári, matematika- fizikai és latin- történeti* (esetleg *latin- magyar*) tanszékekre, továbbá a *tornatanítói állásra.*

A földrajz- természetrajzi tanszéket a folyamodók képesítése szerint helyettes vagy rendes tanárral a vallás- és közokt. miniszter tölti be, a többi állást pedig a fenntartóság iskolai nagybizottsága és pedig egyelőre helyettes (a vallásstanári állást esetleg rendes) tanárokkal. A folyamodványok az első tanszékekre a vallás- és közokt. miniszterhez, a többi állásra a főgimnáziumi nagybizottsághoz intézendők.

A rendes tanár törzsfizetése 2400, lakpénze 400 korona; ötödéves korpótléka öt izben 200—200 korona; az állampénztárból megfelelő személyi pótlék. A törzsfizetés idővel 2800, illetőleg 3200 koronára emelkedik. A helyettes tanár javadalma 1600, a tornatanító fizetése szintén 1600 korona.

Nyugdíj az 1894. évi XXVII. t.-c. értelmében.

A vallásstanári állásért rendes- és segédlelkészek vagy okl. hittanárok, a tornatanítói állásért okl. középiskolai tornatanítók folyamodhatnak; a többi állásra pályázhatnak oly egyének, kik a megnevezett tárgyakra képesítve vannak vagy azokból szakvizsgát tettek. Az alkalmazandó tanárok heti 20 óránál többre nem kötelezhetők. Az állásokat f. é. szeptember 1-én kell elfoglalni.

A pályázók, kik csak ág. h. ev. vallásuk lehetnek, képesítésüket, vallási, családi, egészségi és katonai viszonyaikat feltüntető okmányaikkal felszerelt folyamodvényaikat *f. é. június 1-ig küldjék be Bonyhádra a főgimnázium igazgatóságához.* — Személyes bemutatkozás ajánlatos.

Bonyhád, 1909. április hóban.

2—1

Gyalog István
főgimn. igazgató.

Kérjük az „Evang. Orálló” igen tisztelt olvasóit, hogy szíveskedjenek könyvszükségletük beszerzése véget minden alkalommal, bármily csekélységre legyen is szükségük, a Luther-társaság ev. könyvkereskedéséhez, Budapest, VIII, Szentkirályi-utca 51/a. fordulni.

Könyvkereskedésünk minden ízében evang. vállalat, melynek gyarapodása érdekében áll minden hitsorsunknak.

Az egyházi irodalmon kívül szállítunk minden hazai és külföldi munkát és iskolai felszereléseket gyorsan és pontosan.

Megrendeléseket *közvetlenül hozzánk* kérünk, mert *utazó-ügynököket nem tartunk.*

Tisztelettel:

A Luther-társaság Ev. Könyvkereskedése.